

**Szakmai beszámoló a Vertigo Szlovák Színház
2020. március 1. – 2021. február 28. közötti tevékenységről**

A Vertigo Szlovák színház 1997-ben alakult, 2003-ban az Országos Szlovák Önkormányzat intézményévé vált és azóta színházunkban párhuzamosan dolgozik két „társulat”, az amatőrök és a hivatásos művészek csoportja. A két csapat, illetve az előadások nem ütköznek sem térben, sem időben sem a nézők érdeklődési körében, - vannak nézők, akik jobban várják az amatőr színészeket és vannak települések, ahol immár több alkalommal inkább a „profik” léptek fel. Néha párhuzamosan haladnak a próbák is, de ez idáig ezt a nehézséget is sikerült leküzdeni.

Munkánkat nagy mértékben nehezíti az a tény, hogy nincs állandó próba- illetve játszóhelyünk, így ezeket minden alkalommal *bérelni kell*. A színház egy kis irodával és raktárral rendelkezik, és a fenntartónk – az Országos Szlovák Önkormányzat - az utazásokhoz rendelkezésünkre bocsájtja 12 fős mikrobuszát.

A Vertigo Szlovák Színháznak nincs *állandó társulata* és ebből kifolyólag egyeztetni kell azokkal a színházakkal, ahol színészeink játszanak, másrészt egyeztetni kell a „céltelepülésekkel” is, mivel a szlovák nemzetiségi kulturális élet igen élénk és sokszínű, alkalmazkodni kell ezen helyszínek, közösségek éves programjához. Sőt, úgy látjuk, hogy – mivel a helyi nemzetiségi kezdeményezések állami támogatása nőtt – az egyeztetés még nehezebb és a színháznak gyakran utat kell törni más rendezvények, események között.

A 2020-as év a Vertigo életében hasonlóan zajlott, mint a Országos Szlovák Önkormányzat (OSZÖ) egyéb intézményeiben, de globális szinten is más volt, mint korábban. A koronavírus-járvány majdnem mindenki tervét megghiúsította, rendkívüli erőfeszítéseket követelt és a mai napig követel a kitűzött célok részleges teljesítése érdekében, amely a legtöbb esetben sajnos sikertelen volt. A kulturális szférát különös mértékben sújtotta a világjárvány.

Ami a Vertigo Szlovák Színházat (VSZSZ) illeti, a legtöbb OSZÖ intézménnyel összehasonlítva még hátrányosabb helyzetben van, mivel profilját az időbeli és térbeli aktivitás, a közvetítő és a befogadó fél közötti közvetlen interakció jellemzi, legyen szó színházi előadásról vagy kulturális-művészeti eseményről. Azt lehet mondani, hogy a színházak, ill. kulturális központok esetében általánosságban elsősorban jelenléti, és nem írásbeli tevékenységi formákról beszélhetünk, de mint ismeretes, a jelenléti formát már egy ideje nem lehetett – nem lehet művelni, illetve csak nagyon kicsi mértékben.

2020-ban csak januárban és februárban sikerült játszanunk, ebben az időszakban öt előadásunk volt, de 2020. március 1. – 2021. február 28. között csupán három előadást tudtunk

megtartani: ebből kettőt Budapesten és egyet Szegeden. Ezek közül kiemelkedik az októberben, a Nemzeti Színházban megtartott budapesti *Jelen/Lét Nemzetiségi Színházi Fesztiválon* való szereplésünk (Ingmar Villquist, lengyel drámaíró: *Helver éjszakája* c. drámáját adtuk elő). Sajnos, a többi tervezett tavaszi fellépésről le kellett mondanunk, és ősszel is hasonló helyzettel szembesültünk. Magyarország mellett Szlovákiában is felléptünk volna, meghívásunk volt különböző fesztiválokra (*Zólyom, Losonc, Dolné Plachtince, Spišská Nová Ves - Igló*), meghívást kaptunk Szerbiába, és azt terveztük, hogy játszunk Prágában is.

Magyarországon 2020-ban Arnošt Goldflam - *Női öltöző*, Ingmar Villquist - *Helver éjszakája*, és Viliam Klimáček *Zsírsegegy élet* című darabját játszottuk.

2021. februárjától mi is csatlakoztunk azokhoz a színházakhoz, amelyek online szólnak a nézőkhöz. Dér Denisa színművésznő - a talán leghíresebb szlovák meseíró - Pavol Dobšínský meséit adja elő az online térben, összesen 10 ilyen mesét tervezünk. A meséket az érdeklődők a Vertigo facebook oldalán hallgathatják először, majd a honlapon is hozzáférhetővé tesszük.

2020-ban a *Főtt tojás nem énekel* mese bemutatóját terveztük, amely a szlovákiai bánovcei színház (Bánovce nad Bebravou - *Bán*) együttműködésével jött volna létre, a szlovák rendező - Silvester Lavrík irányítása alatt, aki a darab szerzője és rendezője is egyben. A produkciót a Vertigo professzionális színészei előadásában láthatták volna a nézők. A fő szerepekben: Garajszki Margit és Nagy András. A próbáknak 2020. márciusában kellett volna kezdődniük, amikor sajnos a szlovák-magyar határt lezárták. Így nyáron zajlottak a próbák Szlovákiában, Bánovce nad Bebravou városban, viszont szeptember elején az utolsó bánovcei próbahétvégén, a zólyomi fesztivál előtt a pandémiás helyzet ismét súlyosbodott, így a próbák nem fejeződtek be, és az előadás bemutatója is elmaradt.

Ősszel megkezdődött az új darab szövegének szerkesztése, elemzése (*Ondrej Šulaj: Fila h'adá vlhu – Fila sárgarigót fog*), mely szintén a professzionális színészeink előadásában készül, Dér András rendezésében. A próbák februárban elkezdődtek, egyelőre sajnos csak az online térben.

A magyar költészet napján, 2020-ban, a Vertigo Szlovák Színház színészei csatlakoztak a *Ludové noviny* szlovák hetilap kezdeményezéséhez, és egy közösségi hálózaton keresztül a magyarországi szlovák költészet képviselői műveit mutatták be a hallgatónak - és a nézőknek. Ami a hagyományos rendezvényeinket illeti, annak ellenére, hogy színházunknak sikerült több pályázatot nyernie, csak a töredékét volt lehetőségünk felhasználni és megszervezni. Februárban a budapesti, a békéscsabai, a szarvasi, a tótkomlói és a sátoraljaújhelyi iskolák drámacsoportjainak vezetői találkoztak az Országos Szlovák

Önkormányzat székházában, hogy előkészítő értekezletet tartsanak a *Gyerekek a gyerekek* című színjátszó szemle 27. évfolyamának kapcsán, amelyre májusban került volna sor. Bár a tanárok és a gyerekek nagy lelkesedéssel készültek a bemutatókra, a pandémia miatt a rendezvény nem tudott megvalósulni.

Az utolsó pillanatban kellett lemondanunk a *Színházi Műhely* című rendezvényünket is, mely a középiskolás és egyetemista diákok számára jött volna létre Szlovákiában, Svätý Jur településen, miközben a műhely szakmai vezetői – Katarína és Michal János rendező-színész házaspár - elkészítették a feldolgozandó szöveget, valamint a résztvevők készek voltak Szlovákiába utazni.

Azonban nagy örömünkre augusztusban sikerült megszervezni a már hagyományossá vált egy hetes *Színházi táborunkat* az általános iskolások számára. A táborok történetében először történt meg, hogy nem Szlovákiában, hanem Nagybörzsönyben került sor a megszervezésére. A budapesti, szarvasi és tótkomlói szlovák iskola 35 tanulója két előadást készített elő szlovák lektorokkal, amelyeket a helyszínen mutattak be. A Vertigo által szervezett hagyományos őszi eseményekre, mint például az *Együtt a színpadon fesztiválra* és a *Filmszemináriumra* sajnos nem került sor.

Örömünkre szolgál, hogy az év végén sikerült megvalósítani az *IMPRO* irodalmi online színházi iskola projektet, amelyet Monika Necpálová szlovákiai színművész neve fémjelzett. Akárcsak 2019-ben, a szarvasi szlovák általános iskola nyolcadik osztályos diákjával (30 fő) dolgozott együtt. A projekt teljesítette az összes kitűzött célt. Az egyhetes improvizációs műhely mindenekelőtt a szlovák nyelv megőrzését és fejlesztését szolgáltatta. Ugyanakkor a gyerekek elsajátították azokat a képességeket, hogy folyékonyan és rugalmasan verbálisan reagáljanak a szlovák irodalomból ismert gyermekkönyvekhez kapcsolódó témákra.

Ami a színházunk működését illeti, 2020-ban kénytelenek voltunk további raktárhelyiségeket bérelni, ugyanis Ulászló utcai (székhelyünk) kisebb raktárunkat valóban "kinőttük". Az évben lehetőségünk nyílt fénytechnikánk bővítésére. Egy új, modern fénypulttal kiegészítőkkel lett gazdagabb a műszaki felszereltségünk.

Ebben a pillanatban csak abban reménykedhetünk, hogy a járvány okozta helyzet lassan lecsendesedik, és a 2021-es terveinket legalább részben, a tavalyinál nagyobb mértékben lesz lehetőségünk realizálni.

A Vertigo Színház munkája során együttműködik az OSZÖ Kulturális Intézet regionális központjaival, és főleg ezeken keresztül szervezi az előadásokat. Kapcsolatot tart a helyi szlovák nemzetiségi önkormányzatokkal, szlovák szervezetekkel, oktatási intézményekkel.

Szinte napi kapcsolatban van a *Ludové noviny* szlovák hetilap szerkesztőségével, valamint a Magyar Rádió és Televízió szlovák szerkesztőségével. Szintén együttműködünk a hazai szlovák művészeti intézményekkel (például a szarvasi Cervinus Teátrum, hagyományőrző együttesel), a határon túli szlovák színházakkal - Szlovákia, Románia, Szerbia -, valamint a magyarországi nemzetiségi színházakkal, melyek tevékenységét figyelemmel kísérjük. Lehetőségeink szerint részt veszünk a határon túli fesztiválokon is, mint megfigyelők.

A Vertigo Színház előadásai szlovák nyelvűek, de az utóbbi időben – konkrétan az utóbbi három évben - több alkalommal magyar feliratozással játszottunk, ennek köszönhetően közelebb hozzuk a szlovák drámairodalmat azokhoz a nézőkhöz is, akik kevésbé beszélik – vagy egyáltalán nem beszélik a szlovák nyelvet.